

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІКА

Андрєєв Андрій Олександрович

аспірант,

Державна навчально-наукова установа

«Академія фінансового управління»

Мякота Максим Романович

магістрант,

Державний університет інфраструктури та технологій

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-439-2-1>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Повоєнне відновлення є складним та багатоаспектним процесом, що потребує злагодженості дій усіх учасників процесу – уряду, бізнесу та суспільства. Центральну роль в цьому процесі відіграє державний сектор економіки, який забезпечує функціонування ключових суспільних інститутів, критичної інфраструктури та створення умов для стійкого економічного зростання. Його відновлення є запорукою загального відновлення України від наслідків війни.

Метою дослідження є розвиток теоретичних засад та формування методичних положень збалансованої моделі повоєнного відновлення державного сектору економіки, визначення основних пріоритетів відновлення та опрацювання альтернатив. Дослідження базується на матеріалах попередніх розвідок, які були проведені іншими дослідниками та представлені в роботах [1–7].

В даному дослідженні використано методи як теоретичного аналізу – системного та порівняльного, так і емпіричні методи (статистичний аналіз) та спеціальні методи (контент-дослідження, кейс-стаді, сценарне моделювання).

Повномасштабний військовий конфлікт є кризовим явищем для будь-якої економіки. Починаючи з Джона Кейнса в економічній науці є домінуюча думка, що роль держави в кризові моменти повинна зростати і саме державний сектор економіки стає локомотивом відновлення. Навіть представники неокласичної школи, що побудована на саморегуляції ринку та мінімізації впливу держави на економіку, схильні до того, що в особливо критичні моменти держава здатна і повинна забезпечувати стабільність та ставати рушієм зростання ефективності економіки.

Підсилення ролі державного сектору виражається в підсиленні ролі його функцій в економіці країни, а саме [2–3]: надання суспільних благ; регулювання економіки; перерозподіл доходів; стабілізація економіки; створення сприятливого бізнес-клімату; захист національних інтересів.

У ході російсько-української війни перед державним сектором економіки постає низка викликів, основними з яких є [1–2]: руйнування інфраструктури, яка на початок 2024 року досягли 157,2 млрд дол США та продовжує зростати; дефіцит бюджетних ресурсів, який досяг за підсумками 2023 року 20,31 % від ВВП і немає перспектив до зменшення в короткостроковому періоді; соціальні виклики у вигляді зростання безробіття та бідності, посилень міграцій, поглиблення нерівності; інституційна слабкість – втрата довіри до державних інституцій через корупцію, недостатню прозорість в управлінні та прийнятті рішень.

Подолання цих викликів потребує стратегічного підходу, який має бути заснованим на системному плануванні, прозорій політиці прийняття рішень, зважених на ефективність.

Початок процесу відновлення не можливий без визначення його напрямків. Основними напрямками відновлення державного сектору повинні стати [4–6]: оптимізація бюджетної політики та досягнення фінансової стабільності, що можливо через ретельний аналіз бюджетних видатків, посилення співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, вжиття рішучих антикорупційних заходів у сфері державних фінансів; відновлення інфраструктури, в тому числі комунальної, енергетичної, транспортної, на принципах сталого розвитку зокрема із урахуванням економічної, соціальної та

екологічної складових цього процесу; реформа державного управління шляхом модернізації управлінських процесів через автоматизацію послуг, цифровізацію та проведення проєфективної кадрової політики; інвестиції в інновації та сталий розвиток, оскільки повоєнна економіка повинна бути конкурентоспроможною в довгостроковій перспективі, і саме цей критерій повинен стати пріоритетним при розподілі вкрай обмежених ресурсів. Змістити фокус з ресурс-орієнтованого виробництва на продукт-орієнтоване, підтримувати високий рівень конкурентності та диверсифікованості через створення програм підтримки технологічних стартапів (в тому числі і у оборонній промисловості) та малого і середнього бізнесів; соціальних захист та гуманітарні ініціативи, держава повинна не лише забезпечувати доступ до базових соціальних послуг, а й підтримувати і мотивувати економічну активність населення через запровадження програм підтримки найбільш вразливих верств населення, розширення програм адаптації для ветеранів та вимушених переселенців, створення програм заохочення до повернення вимушених мігрантів.

Для формування повноцінної програми відновлення державного сектору економіки слід звернути увагу на історичний досвід інших країн, однак актуалізувати його до сучасних умов, враховуючи ті зміни, що відбулись у світі та тренди його подальшого розвитку. Доречним буде вивчити досвід плану Маршалла та плану Доджа, повоєнного відновлення Кореї, Сінгапура та країн Балкан [6–7].

Повоєнне відновлення державного сектору економіки є надзвичайно складним завданням, яке потребує узгоджених і системних дій. Важливо поєднувати короткострокові антикризові заходи із довгостроковими структурними реформами.

Успіх цього процесу буде залежати від ефективності управління, здатності залучати зовнішні ресурси та довіри громадян до державних інституцій. Тільки так можна забезпечити стійке економічне зростання, соціальну справедливість та відновлення національної економіки у повоєнний період.

Список використаної літератури:

1. Петруха Н.М., Андреев А.О., Штохман Ю.А. Особливості обліку і аудиту військових витрат у державному секторі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 155–164. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.155>
2. Конєва І.В. Сутність категорії «державний сектор економіки: адміністративно-правовий аспект». *Право та державне управління*. 2019. № 3 (36). Том 1. С. 164–171.
3. Петруха Н., Клименко К., Петруха С. Українська незламність – стійкість державних фінансів в умовах війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3. С. 56–72. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-56-72>
4. Денисенко Н.О. Фінансова стабільність в умовах війни та повоєнне відновлення економіки України. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» (January 20, 2023; Amsterdam, Netherlands), 17–20. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/673>
5. Петруха Н., Петруха С., Жмаєв А., Синкевич М. Цифровізація економіки та державних фінансів: сучасні тенденції та повоєнна парадигма. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 7(35). С. 152–172. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7\(35\)-152-172](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7(35)-152-172)
6. Klymenko K., Petrukha N., Petrukha S. “Green” Marshall Plan for Ukraine: Financial, Economic and Regulatory Context. *Наукові праці НДФІ*. 2024. № 1 (106). С. 20–49. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2024.01.020>
7. Бородіна О.А., Ляшенко В.І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*, 2022. № 1 (42). С. 121–134.